

Psykisk helse? Kjør debatt!

Tor Levin Hofgaard
president i Norsk psykologforening

Jeg utfordrer våre folkevalgte til å sørge for at psykisk helse blir satt på dagsordenen i valgkampdekningen for 2017.

VI SOM ER opptatt av psykisk helse, har allerede registrert at de store partiene kappes om å snakke om barn og unges psykiske helse. Arbeiderpartiets nestleder Hadia Tajik meldte allerede i høst at temaet inngikk i partiets topp tre-liste over viktige valgkampsaker. I starten av januar kom omtrent samme beskjed fra statsminister Erna Solberg. Fra før er det tverrpolitisk enighet om en tverrsektoriell opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse. Det skulle altså ligge til rette for en jubelsesong for psykisk helse etter neste valg, uansett valgvinner.

Men det er ikke sikkert at psykisk helse vil bli en het sak i valgkampen av den grunn. Erfaringsmessig tar sykehusorganisering, lokalisering og prioritering i spesialisthelsetjenesten plassen i helsedebattene. Jeg utfordrer herved våre folkevalgte til å sørge for at årets valgkamp blir annerledes.

Hvordan vil dere lage systemer som gjør at det ikke er postnummeret som avgjør kvaliteten på tilbudet?

Mener dere for alvor at psykisk helse for barn og unge er viktig, så sørg for å melde det inn som tema til redaksjonene som nå planlegger valgkampdekningen for 2017. Krev at psykisk helse blir satt på dagsordenen i debatter og temasendinger!

Her er spørsmålene vi gjerne vil ha svar på:

- 1 Hvordan vil dere sørge for at kommunene skal kunne innfri kravene i folkehelseloven og kommunehelseloven; kravene om helsefremming, forebygging, utredning, lavterskeltilbud, behandling, habilitering og rehabilitering? Hvordan vil dere lage systemer som gjør at det ikke er postnummeret som avgjør kvaliteten på tilbudet? Hvordan vil dere sikre kommunale tverrfaglige team, med leger, psykologer, fysioterapeuter, sykepleiere, sosionomer og andre profesjoner? Der faggruppene ikke lenger sitter i hver sin silo, men jobber sammen om et helhetlig tilbud. Kort sagt: Hvordan vil dere sørge for at jeg får *én dør inn*, uansett om jeg trenger hjelp av sosionom, lege eller psykolog?
- 2 Hvordan vil dere sørge for at alle som henvises til spesialist, møtes av en spesialist? At uansett om du bor i Alta eller Arendal, så skal du som pasient kunne forvente et forutsigbart behandlingsforløp med utgangspunkt i samvalg, basert på anerkjente behandlingsmetoder. Behandlingen skal kunne justeres underveis basert på pasientens tilbakemeldinger, og du garanteres nødvendig oppfølging når behandlingen i spesialisthelsetjenesten avsluttes. For å få dette på plass, holder det ikke å vise til en «gyllen regel», og så la foretakene styre selv. Politiske grep må tas for å få på plass slike garantier. Vi vil gjerne høre fra hvert enkelt parti hvordan de skal sikre dette i kommende stortingsperiode.
- 3 Vi former vår fremtid i skolen, på godt og vondt. Noen lærer seg destruktive mestringsstrategier fordi de har blitt mobbet. Mobbing henger sammen med psykiske lidelser og drop-out. Omfanget er mye større enn vi har trodd. Mange skoler redefinerer mobbing for å slippe å håndtere problemet på en ordentlig måte. Noen skoler mener mobbeprogrammer er for tidkrevende. Jeg

vil gjerne se partier som tør å ta denne problematikken på alvor. Som programfester at vi for første gang skal få på plass landsomfattende forebyggende tiltak mot mobbing, på samme måte som vi har mot røyking, mot alkohol, mot diabetes og andre livsstilssykdommer. Og jeg vil gjerne høre fra partiene hvordan de vil gi psykisk helse en like selvsagt plass i skolen som kroppsøving. Fortell oss hvordan fremtidens unge skal lære om tanker, følelser og atferd.

- 4 Psykiske helseplager er en av de viktigste grunnene til at unge arbeidstakere sykmeldes og faller ut av arbeidslivet. Mange opplyser at de aldri har fått ordentlig hjelp før båndet til arbeidslivet ble brutt. For de fleste med psykiske helseplager er ikke sykmelding svaret. Snarere tvert om. Mange ville hatt god behandlingseffekt av å kunne fortsette å være i jobb mens de fikk hjelp. Jeg vil gjerne høre fra de politiske partiene hva de vil gjøre for å sikre at de tusenvis av unge som hvert år faller ut av arbeidslivet på grunn av psykiske helseplager, klarer å holde seg der. Og ikke minst, hva de vil gjøre for å få inn igjen de som står utenfor. Hvilke grep vil dere ta?

Når vi henvender oss til mediene for å stimulere til politisk debatt om psykisk helse, møtes vi ofte med at «det er så lite å debattere, for alle er så enige». Men tar de for seg denne listen på bare fire punkter, tror jeg det er nok konfliktstoff mellom hovedaktørene i det politiske landskapet til å fylle noen minutter i en helsedebatt.

Skulle de likevel gå tomme, kan de spørre partiene hva de vil gjøre for å redusere tvangsbruk og sørge for reelle valgmuligheter for de som ønsker medikamentfri behandling, og hva de vil gjøre for å forebygge at folk med alvorlige psykiske lidelser lever 20 år kortere enn den øvrige befolkningen på grunn av somatiske sykdommer med stort potensial for forebygging.

Jeg er overbevist om at psykisk helse inneholder juice nok til flere debatter i valgkampen. Så får vi vente å se om de store mediene – og ikke minst partiene selv – tør ta debattene, fremfor å søke til de trygge talepunktene om helse vi alltid hører.